

100 ROCZNICA URODZIN MARIANA NOWAKA 13.05.1912 - 11.05.1985

W setną rocznicę urodzin **Mariana Nowaka**, warto przypomnieć sylwetkę wybitnego nauczyciela, pedagoga, trenera sportowego i działacza kultury fizycznej – założyciela naszej sekcji judo.

Okres przed wojną.

Urodził się w 1912 r. w Krakowie. Wszechstronny sportowiec, będąc członkiem krakowskiej YMCA i KS Cracovia uprawiał w latach 20 i 30 XX wieku wiele dyscyplin sportowych: boks, koszykówkę, pływanie, narciarstwo, kajakarstwo oraz piłkę nożną. Pracę instruktorską i trenerską rozpoczął w roku 1932 prowadząc przez dwa lata zajęcia w sekcji bokserskiej YMCA Kraków.

W latach wojny.

W czasie II wojny światowej brał udział w kampanii wrześniowej 1939, był dowódcą oddziału partyzanckiego Batalionów Chłopskich na Kielecczyźnie, odznaczony medalem „Za udział w wojnie obronnej 1939”, Krzyżem Partyzanckim i Krzyżem Srebrnym Orderu Virtuti Militari.

W latach powojennych.

Po wojnie wrócił do swojej pasji jaką była działalność sportowa, a w szczególności kajakarstwo. Czytamy na stronie internetowej historii sekcji kajakowej Nadwiślan Kraków; „Jesień 1952 początek działalności sekcji kajakowej. Założyciele Stanisław Pischinger, Marian Nowak - trener. Przygotowanie przystani przez młodzież i M. Nowaka na terenie starej kręgielni przy ul. Dekerta 21. Pozyskanie desek z rozbiórki, z których wykonano stelaże na kajaki i szatnie dla ćwiczących.” „Wiosna 1953 r. pierwsze wyjścia na wodę”. „1954r., pierwsze łodzie z Warszawy”. Efekty jego pracy pojawiły się już 1954 r., medal juniorów w Mistrzostwach Polski w sztafecie K1 x 4. Na stronie internetowej historii kajakarstwa - Kraków zamieszczona jest informacja; „W 1952 roku powstał Nadwiślan Kraków, chyba najsilniejszy krakowski klub po II wojnie światowej. Wbrew nazwie, przez długie lata sekcja nie posiadała własnej nadwiślańskiej przystani, co nie przeszkadzało jednak w odnoszeniu licznych sukcesów. Jej pierwszym trenerem był Marian Nowak. Początkowo jednak, jego podopieczni większe sukcesy odnosili w slalomach, np. Ewa Łabuzek była trzykrotną mistrzynią kraju”.

Na stronie internetowej historii Polskiego Związku Kajakowego widnieje zapis: W roku 1954 „Nawiązany został, zerwany od 1948 roku, pisemny kontakt z Międzynarodową Federacją Kajakową (ICF)”, dalej „W roku 1955, po siedmiu latach nieobecności, na kongres ICF (Międzynarodowa Federacja Kajakowa przyp. opracowującego) w Tacen wyjechali A. Bazaniak i M. Nowak. „Ruszyła sprawa państwowej produkcji sprzętu kajakowego, oraz szkolenia trenerów i instruktorów, z pierwszego wrocławskiego kursu prowadzonego przez M. Nowaka”.

W roku 1955 kończy swoją pracę w sekcji kajakowej Nadwiślanu Kraków i rozpoczyna pracę w sekcji kajakowej Start Nowy Sącz. W książce Kazimierza Kuropeska

„Złoty jubileusz nowosądeckiego Startu na tle polskiego i światowego sportu”, na stronie 120 widnieje zapis; „Twórcą wyczynowego kajakarstwa górskiego i klasycznego w Nowym Sączu oraz jego pierwszych znaczących sukcesów w skali kraju, był znakomity trener Marin Nowak (1955 - 1958), wychowawca wielu zawodników uprawiających kajakarstwo górskie i klasyczne”.

Dalszą pracę trenerską w tych dwóch sekcjach kajakowych przejmują i kontynuują jego wychowankowie, w Nadwiślanie Kraków Kazimierz Plackowski, a w Starcie Nowy Sącz - Tadeusz Nowak.

Spółecznie, ciągle działa w zarządach Polskiego i Okręgowego Związku Kajakowego.

Za swoje zasługi dla rozwoju kajakarstwa oraz w uznaniu wyników sportowych jego podopiecznych zostaje odznaczony Złotą Odznaką i Medalem 50 lecia Polskiego Związku Kajakowego .

Czas na Judo.

W październiku 1958 rozpoczyna pracę z grupą młodzieży w Międzyszkolnym Klubie Sportowym przy Młodzieżowym Domu Kultury, który znajduje się w dawnym obiekcie YMCA Kraków na ul. Krowoderskiej 8, wracając w dobrze mu znane miejsce. Cel - utworzenie sekcji kajakarskiej i bokserskiej. Zajęcia obejmują: boks, kajakarstwo, koszykówkę, pływanie oraz różnorodne ćwiczenia ogólnorozwojowe.

W tym samym czasie od roku działa już, zarejestrowany Polski Związek Judo. Okazuje się, że również tajniki judo i ju-jitsu nie są mu obce. Przed wojną na rocznych kursach językowych w YMCA Kraków mieszkali Amerykanie polskiego pochodzenia i od nich właśnie nauczył się kilku technik. Z braku warunków do treningów boksu i kajakarstwa, ukierunkowuje prowadzoną przez siebie grupę młodzieży na uprawianie nowej, nieznannej i młodej w Polsce, dyscypliny sportowej jaką jest judo. Pod koniec 1959r., rejestruje w Polskim Związku Judo sekcję judo MKS MDK Kraków, obecna nazwa MKS przy Centrum Młodzieży „Jordan” Kraków . Początkowo młodzież ćwiczy na czterech materacach. Do dyspozycji mając dwa kimona (judogi), później cztery. Jego podopieczni w 1961r., startują w Drużynowych Mistrzostwach Polski Młodzików i Juniorów. W obu tych kategoriach wiekowych zdobywając wicemistrzostwo kraju. W 1962r., startują w Indywidualnych Mistrzostwach Polski Juniorów i Młodzików zdobywając pierwsze cztery medale indywidualne, w tym aż, 3 tytuły Mistrzów Polski. Dalsze sukcesy; w roku 1962 zdobyli Drużynowe Mistrzostwo Polski Młodzików, w 1963 drużynowe Mistrzostwo Polski Juniorów. Ten sam wynik powtórzyli w 1964 r., w 1965 r., Drużynowe Wicemistrzostwo Polski Juniorów oraz wielokrotnie medale indywidualnie, w tym tytuły Mistrzów i Vice Mistrzów Polski.

Ponieważ statut Międzyszkolnego Klubu Sportowego nie przewidywał działalności w kategorii seniorów, zakłada w 1964r., sekcję judo w MZKS Wanda Nowa Huta. Obie sekcje współpracują ze sobą. Zawodnicy mogą trenować na wspólnych zajęciach, mając nareszcie możliwość ćwiczenia 6 razy w tygodniu. Taka współpraca wpływa na jeszcze lepsze przygotowania do startów w zawodach (drużyna Wandy Nowa Huta zdobywa w 1995r.,

Vice Mistrzostwo Polski Młodzięży i 5 miejsce w seniorach, oraz odnosi wiele sukcesów indywidualnych w Mistrzostwach Polski).

W związku z dużym zainteresowaniem tą dyscypliną dziewcząt, w roku 1966 M. Nowak, utworzył w MKS MDK „Jordan” Kraków pierwszą grupę kobiet. Organizuje także, pierwsze w Polsce zawody judo kobiet. Po roku zawodów towarzyskich, Przewodniczący GKKFiT ufundował Puchar Przechodni (coroczne zawody indywidualne - nieoficjalne Mistrzostwa Polski Kobiet - punktacja drużynowa sumująca wyniki indywidualne). Jest organizatorem, pierwszego wyjazd na Międzynarodowy Turniej Kobiet do Bratysławy, w których startują reprezentacje narodowe z Europy. Na tych zawodach, 3 miejsce zdobywa Magdalena Ropa. Jest to pierwszy kobiecy medal zawodów międzynarodowych w historii polskiego judo. W roku 1967 drugim trenerem sekcji zostaje jego syn Władysław Nowak (student WSWF w Krakowie). Judo staje się tak popularnym sportem wśród młodzieży, że nie udaje się przyjąć na treningi, z braku warunków, wszystkich chętnych. Marian Nowak zakłada w innych krakowskich Młodziężowych Domach Kultury, filie sekcji MKS „Jordan” Kraków. W tworzonych filiach początkowo sam prowadzi treningi. Z czasem pracę przejmują jego byli wychowankowie, w MDK ul. Św. Józefa (Leszek Nowak), MDK os. Zgody (Marian Kęsek), MDK ul. Czackiego (Magdalena Ropa). W tym ostatnim przeniesionym obecnie na ul. Beskidzką, sekcja judo, już samodzielna działa do dzisiaj.

W roku 1972 przechodzi na emeryturę. Jego pracę w sekcji judo MKS przy Centrum Młodzięży „Jordan” Kraków kontynuuje syn Władysław, który zaprasza do pracy w sekcji byłych wychowanków Mariana Nowaka: Wiesława Bigosińskiego (w 1973) i Stanisława Bugajskiego (w 1975).

Za swoją pracę i społeczną działalność w Międzyszkolnym Klubie Sportowym przy Centrum Młodzięży „Jordan,, Kraków, który strukturalnie umieszczony był w Szkolnym Związku Sportowym, Marian Nowak, odznaczony został Honorową Odznaką za Zasługi w Sporcie Szkolnym.

Mimo emerytury, nadal społecznie jeszcze działa w zarządach Polskiego i Okręgowego Związku Judo . Organizuje kursy instruktorów judo.

Za zasługi dla rozwoju judo i w uznaniu wyników sportowych swoich podopiecznych odznaczony zostaje Złotą Odznaką Polskiego Związku Judo.

Dewizą działalności sportowo pedagogicznej Mariana Nowaka był ideał greckiego harmonijnego rozwoju fizycznego i umysłowego. Jako pedagog podejmuje wyzwania wychowawcze, pracując cierpliwie z tak zwaną trudną młodzieżą. Wielokrotnie, nie jednego z nich, sprowadził na właściwą drogę życia. Uczył i przestrzegał zasad fair play, tak w rywalizacji sportowej jak i w życiu. Zostawił trwały ślad w historii dwóch dyscyplin sportowych w Polsce (kajakarstwie i judo), oraz w pamięci wielu swoich wychowanków.

Za swoją pracę społeczną i osiągnięcia sportowe swoich wychowanków otrzymał oprócz wspomnianych wyżej odznaczeń związków sportowych:

- Złotą odznakę „ Za pracę społeczną dla miasta Krakowa”.
- Medal Komisji Edukacji Narodowej.

- Złotą odznakę „Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej.
- Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

Materiały zebrał;
Władysław Nowak

(w załączeniu zestawienie odznaczeń)

ZBIORCZE ZESTAWIENIE WAŻNIEJSZYCH ODZNACZEŃ MARIANA NOWAKA.

WOJENNE:

- Krzyż Srebrny Orderu Virtuti Militari.
- Krzyż Partyzancki.
- medal „ Za udział w wojnie obronnej 1939”.

PAŃSTWOWE I RESORTOWE:

- Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.
- Medal Komisji Edukacji Narodowej.
- Złota Odznaka „Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej.

MIASTA KRAKOWA:

- Złota Odznaka „Za pracę społeczną dla miasta Krakowa”.

ZWIĄZKÓW I STOWARZYSZEŃ SPORTOWYCH:

- Złota Odznaka Polskiego Związku Kajakowego.
- Medal 50~ lecia Polskiego Związku Kajakowego.
- Złota Odznaka Polskiego Związku Judo
- Honorowa Odznaka za Zasługi w Sporcie Szkolnym, (odznaka Szkolnego Związku Sportowego).
- Odznaką Jubileuszową 75 ~ lecia KS Cracovia.
- Odznaką Jubileuszową 25 ~ lecia SKS Nadwiślan Kraków.
- ”Odznaką Przyjaciela Dziecka” przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci.
- Odznaką 25 - lecia Okręgowego Związku Pływackiego w Krakowie.